

Eelarvestrateegia

Lisa
Raikküla Vallavolikogu
13.10.2016 määrusele nr 45

Üldosa

Eelarvestrateegia koostatakse pikemaajalise arengu tagamiseks ning iga-aastaste tulude/kulude parema planeerimise nimel. Tuuakse välja erinevad valdkonnapõhised prioriteedid.

Käesolev eelarvestrateegia kajastab Raikküla valla eelarvepoliitilisi eesmärgi ja tegevusi nende saavutamiseks aastatel 2017-2021. Raikküla valla eelarvestrateegia koostatakse arengukavas sätestatud eesmärkide saavutamiseks, et planeerida kavandatavate tegevuste finantseerimist. Eelarvestrateegia koostamisel ja menetlemisel on lähtutud kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse §-st 37. Raikküla valla eelarve on kassapõhine, seega eelarvestrateegia koostamisel on lähtutud kassapõhisest arvestusmetoodikast. Raikküla valla arengukava aastateks 2011-2020 on kinnitatud Raikküla Vallavolikogu 21.09.2011 määrusega nr 28.

Eelarvestrateegia kirjeldab omavalitsuse finantsolukorda ning võimaldab hinnata tulevaste rahavoogude kujunemist ning seeläbi loob aluse tänastele otsustele, mis mõjutavad omavalitsuse tegevust. Arengukava ja eelarvestrateegia on aluseks valla eelarve koostamisel, kohustuste võtmisel ja investeeringute kavandamisel.

Eelarvestrateegias esitatakse ülevaade kohaliku omavalitsuse üksuse majandusolukorrast ja muu kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise korraldamiseks oluline informatsioon.

Arengukavas ette nähtud ülesannete täitmiseks on vald teinud viimasel aastal kulutusi projektide omafinantseeringu tagamiseks.

Eelarvestrateegia aastani 2021

Tabel 1

Raikküla vald	2015 täitmine	2016 eeldatav täitmine	2017 eelarve	2018 eelarve	2019 eelarve	2020 eelarve	2021 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	1 499 051	1 519 493	1 628 230	1 720 543	1 776 547	1 872 031	1 882 031
Maksutulud	949 641	987 160	1 041 230	1 098 543	1 179 547	1 267 031	1 267 031
sh tulumaks	863 138	901 160	955 230	1 012 543	1 093 547	1 181 031	1 181 031
sh maamaks	86 503	86 000	86 000	86 000	86 000	86 000	86 000
sh muud maksutulud	0	0	0	0	0	0	0
Tulud kaupade ja teenuste müügist	50 612	38 648	40 000	40 000	40 000	40 000	40 000
Saadavad toetused tegevuskuludeks	304 064	292 470	357 000	392 000	367 000	375 000	385 000

sh tasandusfond	0	0	0	0	0	0	0
sh toetusfond	233 050	262 107	317 000	317 000	317 000	320 000	330 000
sh muud saadud toetused tegevuskuludeks	71 014	30 363	40 000	75 000	50 000	55 000	55 000
Muud tegevustulud	194 734	201 215	190 000	190 000	190 000	190 000	190 000
Põhitegevuse kulud kokku	1 250 778	1 412 618	1 482 253	1 517 135	1 571 047	1 618 649	1 639 635
Antavad toetused tegevuskuludeks	73 981	97 623	90 000	90 000	90 000	90 000	90 000
Muud tegevuskulud	1 176 797	1 314 995	1 392 253	1 427 135	1 481 047	1 528 649	1 549 635
sh personalikulud	667 980	753 321	806 053	830 235	871 747	906 617	915 334
sh majandamiskulud	508 759	561 614	570 000	580 000	591 600	603 432	615 501
sh alates 2012 sõlmitud katkestatud kasutusrendimaksud	4 784	8 675	7 410	7 010	2 635	2 635	660
sh muud kulud	58	60	16 200	16 900	17 700	18 600	18 800
Põhitegevuse tulem	248 273	106 875	145 976	203 408	205 500	253 382	242 396
Investeeringustegevus kokku	-122 969	-329 780	-581 113	-378 132	-206 013	-293 678	-259 620
Põhivara müük (+)	16 509	2 345	27 000	3 000	0	0	0
Põhivara soetus (-)	-163 737	-332 745	-600 000	-420 000	-295 000	-357 000	-250 000
sh projektide omaosalus		-327 745	-600 000	-370 000	-195 000	-282 000	-250 000
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	30 883	5 000	0	50 000	100 000	75 000	0
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-)	0	0					
Osaluste ning muude aktsiate ja osade müük (+)	0	0					
Osaluste ning muude aktsiate ja osade soetus (-)	0	0					
Tagasilaekuvad laenud (+)	0	0					
Antavad laenud (-)	0	0					
Finantstulud (+)	24	20	30	30	30	30	30
Finantskulud (-)	-6 648	-4 400	-8 143	-11 162	-11 043	-11 708	-9 650
Eelarve tulem	125 304	-222 905	-435 137	-174 724	-513	-40 296	-17 224
Finantseerimistegevus	-103 817	101 515	447 135	182 477	-7 076	32 224	-11 309
Kohustuste võtmine (+)	0	220 000	600 000	370 000	195 000	282 000	250 000
Kohustuste tasumine (-)	-103 817	-118 485	-152 865	-187 523	-202 076	-249 776	-261 309
Likviidsete varade muutus (+ suuremine, - vähenemine)	21 487	-121 390	11 998	7 753	-7 589	-8 072	-28 533
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (tekkepõhise e/a korral) (+ suuremine /- vähenemine)	0	0					

Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	174 960	53 570	65 568	73 322	65 733	57 661	29 127
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	215 287	323 235	762 960	938 427	928 716	958 136	913 943
sh kohustused, mis ei kajastu finantseerimistevõttes	14 086	20 519	13 109	6 099	3 464	660	
sh kohustused, mille võrra võib ületada netovõlakoorumuse piirmäär	0	0					
Netovõlakoorumus (eurodes)	40 327	269 665	697 392	865 105	862 983	900 476	884 816
Netovõlakoorumus (%)	2,7%	17,7%	42,8%	50,3%	48,6%	48,1%	47,0%
Netovõlakoorumuse ülemäär (eurodes)	1 499 051	911 696	976 938	1 262 510	1 248 810	1 536 101	1 458 335
Netovõlakoorumuse ülemäär (%)	100,0%	60,0%	60,0%	73,4%	70,3%	82,1%	77,5%
Vaba netovõlakoorumus (eurodes)	1 458 724	642 031	279 546	397 404	385 827	635 626	573 519
E/a kontroll (tasakaal)	0	0	0	0	0	0	0

Põhitegevuse tulude muutus	-	1%	7%	6%	3%	5%	6%
Põhitegevuse kulude muutus	-	13%	5%	2%	4%	3%	4%
Omafinantseerimise võimekuse näitaja	1,20	1,08	1,10	1,13	1,13	1,16	1,15

Investeeringuprojektid* (alati "+" märkega)	2016 eeldatav täitmine	2017 eelarve	2018 eelarve	2019 eelarve	2020 eelarve	2021 eelarve
valla teed, majandus 04	167 111	142 000	187 000	295 000	244 300	160 000
sh toetuse arvelt			50 000	100 000	75 000	0
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	167 111	142 000	137 000	195 000	169 300	160 000
Kommunaalteenistus, 06	4 740	0	0	0		0
sh toetuse arvelt						
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	4 740					
Raikküla valla Avatud Noortekeskus, 08	17 842	24 000	0	0	0	10 000
sh toetuse arvelt	5 000					

sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		12 842	24 000				10 000
Purku koolimaja, 09		19 132	0	162 000	0	102 700	0
sh toetuse arvelt							
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		19 132		162 000		102 700	
Kabala mõis, 01		110 307	77 000	66 000	0	0	0
sh toetuse arvelt							
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		110 307	77 000	66 000	0	0	0
Lipa koolimaja, 08		6 174	33 000				
sh toetuse arvelt							
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		6 173	33 000				
Kabala Lasteaed-Põhikool, 09		7 440	182 000	0	0	0	80 000
sh toetuse arvelt							
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		7 440	182 000				80 000
Tamme küla välisvalgustus, 06			42 000	0	0	0	0
sh toetuse arvelt							
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)			42 000				
Raikküla külakeskus, 08			100 000	0	0	0	0
sh toetuse arvelt							
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)			100 000				
Kabala Spordimaja, 08			0	5 000	0	0	0
sh toetuse arvelt							
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)				5 000			
Laululava, 08			0	0	0	10 000	0
sh toetuse arvelt							
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)						10 000	
KÕIK KOKKU		332 745	600 000	420 000	295 000	357 000	250 000
sh toetuse arvelt		5 000	0	50 000	100 000	75 000	0
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		327 745	600 000	370 000	195 000	282 000	250 000

Majanduslik olukord

Rügi tasand

Nii ettevõtjate kui ka majandusekspertide hinnangud ei anna alust oodata majanduskasvu olulist

kiirenemist lähikvartalitel. Kesise välisõudluse ning hinnatõusu puudumise tõttu on ettevõtete investeeringud endiselt madalseisus. Võrreldes üldise majanduskasvu tempoga on eratarbimise kasv püsinud suhteliselt kiire, kuid vaatamata sellele on kodumajapidamiste säästumäär tõusnud ajaloolise kõrgtasemeni. Inflatsioon on madalate toormehindade tõttu senini püsinud tagasihoidlik ning taastub ootuste kohaselt alles käesoleva aasta lõpus. (vt tabel 2).

Majandusprognoos näitajate kaupa (Rahandusministeeriumi suvine majandusprognoos 15.09.2016)

Tabel 2

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
SKP reaalkasv	1,4	1,3	2,5	3,0	2,8	2,7
Tarbijahinnaindeks	-0,5	0,2	2,7	2,7	2,6	2,6
SKP nominaalkasv	2,5	3,1	5,2	5,8	5,6	5,5
Tööpuuduse määr	6,2	6,2	7,2	8,4	9,3	9,4
Keskmine palk (eurot)	1065	1137	1199	1265	1332	1399
Keskmise palga reaalkasv	6,5	6,5	2,8	2,8	2,7	2,4
Lisandväärtuse kasv						
Primaarsektor	6,9	-1,8	2,2	2,0	1,8	1,7
Tööstus	0,7	-2,9	3,9	3,7	3,6	3,5
Ehitus	-3,6	0,7	2,18	4,0	3,6	3,2
Muud teenused	1,0	1,9	2,0	2,7	2,6	2,6

Allikas: Rahandusministeeriumi 2016. aasta suvine majandusprognoos.

Eesti sisemajanduse koguprodukt kasvab prognoosi põhistsenaariumi kohaselt 2016. aastal 1,3%. Kasv peaks järgmise kahe aasta jooksul kiirenema, ulatudes 2017. aastal 2,5%ni ja 2018. aastal 3%ni. Rahandusministeerium on 2016. ja järgnevat aastate majanduskasvu prognoose allapoole korrigeerinud, mille põhjuseks on Eesti jaoks peamiste kaubanduspartnerite kasvuväljavaadete halvenemine. Peamiseks majanduskasvu vedajaks jääb 2016. aastal sisenõudlus, mis tugineb peamiselt eratarbimisel. Investeeringute kasv hakkab käesoleval aastal taastuma ja selle mõju peaks edaspidi suurenema.

Valla tasand

Raikküla valla rahvaarv oli 2016 aasta 1. jaanuari seisuga rahvastikuregistri andmetel 1 532 inimest, neist 64% tööealised, lapsed ja noored 15% ja 21% pensioniealised.

Raikküla valla põhitegevuse tulud koosnevad maksutuludest, saadud toetustest, kaupade ja teenuste müügist ja muudest tuludest. Valla tuludest suurima osa moodustavad maksutulud, millest omakorda enamus laekub füüsilise isiku tulumaksust.

Üksikisiku tulumaks

Tulumaks on riiklik maks, mis on kehtestatud maksukorralduse seaduse ja tulumaksuseaduse alusel. Eraldatav tulumaks sõltub maksumaksjate arvust, keskmisest palgast ja muude maksustatavate tulude kasvust (vt tabel 3).

Maksumaksjate arv Raikküla vallas kuude lõikes jaanuar 2014 – august 2016

Tabel 3

Aasta/kuu	2014	2015	2016
Jaanuar	746	763	751
Veebruar	741	750	754
Märts	820	826	832
Aprill	777	770	773
Mai	764	761	762
Juuni	766	762	765
Juuli	737	728	767
August	732	713	760
September	729	728	X
Oktoober	754	757	X
November	726	759	X
Detsember	797	860	X

Maksumaksjate keskmine sissetulek TSD deklaratsioonide alusel:

* 2014. aastal 782 eurot;

* 2015. aastal 765 eurot;

* 2016. aastal 770 eurot.

Üksikisiku tulumaks on omavalitsuse üheks olulisemaks tuluallikaks. 2016. aastal on tulumaksu osa põhitegevuse kogutulust 58,9% (vt tabel 4). Käesolevas strateegias arvestatud üksikisiku tulumaksu kasvuks Raikküla vallas kuni 2021. aastani 6 - 8% .

Väljamaksed füüsilistele isikutele Raikküla vallas TSD deklaratsioonide alusel perioodil jaanuar 2014- august 2016

Tabel 4

Aasta/kuu	2014	2015	2016
Jaanuar	539561	570300	597281
Veebruar	532970	566850	602577
Märts	552405	587784	612633
Aprill	582140	622215	627036
Mai	600078	621533	626653
Juuni	652601	711441	727077
Juuli	622068	643593	664529
August	578533	574102	626901
September	562054	615964	X
Oktoober	596589	618853	X
November	604144	619745	X
Detsember	687935	769745	X

Maamaks

Maamaks on riiklik maks, mis on kehtestatud maksukorralduse seaduse ja

maamaksuseaduse alusel. 2015. aastal on maamaksumäär 2,5% maa maksustamishinnast aastas. Haritava maa ja loodusliku rohumaa maamaksumäär on 1,75% maa maksustamishinnast aastas. Maamaks Raikküla vallas käesoleval aastal moodustab 5,7% valla põhitegevuse tuludest ja 8,85 % maksutuludest.

Kaupade ja teenuste müük

Suure osa tuludest moodustavad tulud kaupade ja teenuste müügist. 2016. aasta eeldatav kaupade ja teenuste müük põhitegevuse tuludest on planeeritud 2,6%. Kaupade ja teenuste müügist saadud tulu moodustavad lasteaedade toiduraha ning koha- ja õppetasude laekumine, mida tasuvad lapsevanemad. Tulud alusharidusteenuse ja haridusteenuse osutamisest teistele omavalitsustele ning hallatavate asutuste majandustegevustest laekuvad tulud. Prognoosiperioodil nende tulude maht püsib samas suurusjärgus.

Muud tegevustulud

Muude tegevustulude osas on tuluallikaks loodusressursside kasutamise ja saastetasud. Prognoosiperioodil on tulude kogusummaks aastas planeeritud 190 000 eurot.

Toetusfond

Toetusfondi vahendite jaotuse kehtestab Vabariigi Valitsus. Toetusfond jaguneb neljaks toetuseks: hariduskulude, toimetulekutoetuse maksmise, sündide ja surmade registreerimise kulude ning sotsiaaltoetuste ja -teenuste osutamise toetuseks. Alates 2015. aastast on toetusfondi arvestatud ka riigilt saadav toetus kohalike teede korrashoiuks. Toetusfondi laekumised on arvestatud eelarvestrateegia arvestusperioodis suhteliselt stabiilsena.

Muud saadud toetused tegevuskuludeks

Muude toetuste all on arvestatud riigilt saadav toetus raamatukogudele raamatute soetuseks ning koolipiima toetus. Samuti 2018. aasta ühinemistoetus 25 000 eurot. Sihtotstarbelised toetused tegevuskuludeks laekuvad põhiliselt projektipõhiselt ning on seetõttu raskesti prognoositavad.

Kulude ülevaade ja prognoos

Põhitegevuse kulud moodustuvad antud toetustest, personali-, majanduskuludest ja muudest kuludest. Põhitegevuse kulude hulka ei arvata kohaliku omavalitsuse finantsjuhtimise seaduse kohaselt investeringuid ja laenude tagasimakseid ning intressikulusid.

Antavad toetused tegevuskuludeks

Valla poolt eraldatavad toetused on sotsiaaltoetustest füüsilistele isikutele, kodanikualgatuslikele ühingutele ning ka äriühingutele.

Personalikulud

Personalikulud jagunevad töötasudeks ja sotsiaal- ning töötuskindlustusmaksudeks. Personalikulud kasvasid 2016. aastal võrreldes 2015 aastaga 7,2% võrra. Käesolevas strateegias on arvestatud personalikulude kasvuga 2017-2021. aastal 5% valla eelarvest finantseeritava tööjõu osast.

Majandamiskulud

Suure osa tegevuskulude mahust moodustavad majandamiskulud, milleks on kommunaalkulud, kulud õppevahenditele, sõidukite kulu, infotehnoloogia kulud, kulud inventarile, koolitusele, toitlustamisele. Majanduskulude osas on prognoositud väikest kasvu aastatel 2017-2021.

Muud kulud

Muude kulude osas on arvestatud reservfondi 1% põhitegevuse tuludest ja riigilõivude tasumine.

Põhitegevuse ja investeerimistegevuse kulud valdkondade lõikes

Tabel 5

Põhitegevuse ja investeerimistegevuse kulud valdkonniti (COFOG)* (kõik "+" märgiga)	2015 täitmine	2016 eel-datav täitmine	2017 eelarve	2018 eelarve	2019 eelarve	2020 eelarve	2021 eelarve
01 Üldised valitsussektori teenused	224 629	375 515	377 385	377 614	324 273	336 116	337 863
Põhitegevuse kulud	216 985	260 808	292 242	300 452	313 230	324 408	328 213
sh saadud toetuste arvelt	1 567	1 057	1 050	26 050	0	0	0
sh muude vahendite arvelt	215 418	259 751	291 192	274 402	313 230	324 408	328 213
Investeerimistegevuse kulud	7 644	114 707	85 143	77 162	11 043	11 708	9 650
sh saadud toetuste arvelt							
sh muude vahendite arvelt	7 644	114 707	85 143	77 162	11 043	11 708	9 650
02 Riigikaitse	0	0	0	0	0	0	0
Põhitegevuse kulud	0	0	0	0	0	0	0
sh saadud toetuste arvelt							
sh muude vahendite arvelt							
Investeerimistegevuse kulud	0	0	0	0	0	0	0
sh saadud toetuste arvelt							
sh muude vahendite arvelt							
03 Avalik kord ja julgeolek	0	0	0	0	0	0	0
Põhitegevuse kulud	0	0	0	0	0	0	0
sh saadud toetuste arvelt							
sh muude vahendite arvelt							
Investeerimistegevuse kulud	0	0	0	0	0	0	0
sh saadud toetuste arvelt							
sh muude vahendite arvelt							
04 Majandus	87 086	232 811	208 679	254 846	364 203	314 887	231 999

Põhitegevuse kulud	33 164	65 700	66 679	67 846	69 203	70 587	71 999
sh saadud toetuste arvelt	33 164	49 549	45 000	45 000	45 000	45 000	45 000
sh muude vahendite arvelt	0	16 151	21 679	22 846	24 203	25 587	26 999
Investeermistegevuse kulud	53 922	167 111	142 000	187 000	295 000	244 300	160 000
sh saadud toetuste arvelt	7 115			50 000	100 000	75 000	
sh muude vahendite arvelt	46 807	167 111	142 000	137 000	195 000	169 300	160 000
05 Keskkonnakaitse	16 895	14 959	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000
Põhitegevuse kulud	16 895	14 959	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000
sh saadud toetuste arvelt	13 435	11 129	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
sh muude vahendite arvelt	3 460	3 830	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
Investeermistegevuse kulud	0	0	0	0	0		0
sh saadud toetuste arvelt							
sh muude vahendite arvelt							
06 Elamu- ja kommunaal- majandus	89 863	47 080	86 788	45 406	46 302	47 117	47 596
Põhitegevuse kulud	33 441	42 340	44 788	45 406	46 302	47 117	47 596
sh saadud toetuste arvelt	6 100	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000
sh muude vahendite arvelt	27 341	36 340	38 788	39 406	40 302	41 117	41 596
Investeermistegevuse kulud	56 422	4 740	42 000	0	0		0
sh saadud toetuste arvelt							
sh muude vahendite arvelt	56 422	4 740	42 000				
07 Tervishoid	3 080	3 070	3 099	3 133	3 172	3 213	3 254
Põhitegevuse kulud	3 080	3 070	3 099	3 133	3 172	3 213	3 254
sh saadud toetuste arvelt							
sh muude vahendite arvelt	3 080	3 070	3 099	3 133	3 172	3 213	3 254
Investeermistegevuse kulud	0	0	0	0	0		0
sh saadud toetuste arvelt							
sh muude vahendite arvelt							
08 Vabaaeg, kultuur ja reli- gioon	234 990	246 066	387 587	240 818	243 688	260 718	264 348
Põhitegevuse kulud	192 613	222 050	230 587	235 818	243 688	250 718	254 348
sh saadud toetuste arvelt	8 035	4 597	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
sh muude vahendite arvelt	184 578	217 453	225 587	230 818	238 688	245 718	249 348
Investeermistegevuse kulud	42 377	24 016	157 000	5 000	0	10 000	10 000
sh saadud toetuste arvelt	30 883	5 000					
sh muude vahendite arvelt	11 494	19 016	157 000	5 000	0	10 000	10 000
09 Haridus	700 854	743 468	938 397	937 494	805 558	934 540	923 096
Põhitegevuse kulud	690 834	716 897	756 397	775 494	805 558	831 840	843 096
sh saadud toetuste arvelt	196 955	184 685	261 950	271 950	273 000	281 000	291 000
sh muude vahendite arvelt	493 879	532 212	494 447	503 544	532 558	550 840	552 096
Investeermistegevuse kulud	10 020	26 571	182 000	162 000	0	102 700	80 000
sh saadud toetuste arvelt							
sh muude vahendite arvelt	10 020	26 571	182 000	162 000	0	102 700	80 000
10 Sotsiaalne kaitse	63 766	86 794	82 461	82 986	83 894	84 766	85 129
Põhitegevuse kulud	63 766	86 794	82 461	82 986	83 894	84 766	85 129
sh saadud toetuste arvelt	37 694	35 453	35 000	35 000	35 000	35 000	35 000
sh muude vahendite arvelt	26 072	51 341	47 461	47 986	48 894	49 766	50 129
Investeermistegevuse kulud	0	0	0	0	0		0
sh saadud toetuste arvelt							
sh muude vahendite arvelt							
KOKKU	1 421 163	1 749 763	2 090 396	1 948 297	1 877 090	1 987 357	1 899 285
Põhitegevuse kulud	1 250 778	1 412 618	1 482 253	1 517 135	1 571 047	1 618 649	1 639 635
sh saadud toetuste arvelt	296 950	292 470	357 000	392 000	367 000	375 000	385 000

sh muude vahendite arvelt	953 828	1 120 148	1 125 253	1 125 135	1 204 047	1 243 649	1 254 635
Investeeringustegevuse kulud	170 385	337 145	608 143	431 162	306 043	368 708	259 650
sh saadud toetuste arvelt	37 998	5 000	0	50 000	100 000	75 000	0
sh muude vahendite arvelt	132 387	332 145	608 143	381 162	206 043	293 708	259 650

Põhitegevuse tulem ja omafinantseerimise võime

Valla jätkusuutliku arengu tagab plaanipärane ja sihikindel arendus ja investeeringustegevus, samas tuleb kanda intressikulu ja jälgida laenukoormust. Vahendid selleks saavad tulla ainult positiivse tegevustulemi arvelt, mis omakorda tähendab, et tegevuskulud peavad olema väiksemad kui tegevustulud. Põhitegevuse tulem on põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahe. Tulenevalt KOFSt ist peab põhitegevuse tulemi lubatav väärtus olema 0 või positiivne.

Investeeringustegevus

Investeeringustegevus valla jätkusuutliku arengu tagamisel on investeeringustegevus suure tähtsusega ning eelarvestrateegiaga tuleb kavandada vahendid selle jätkamiseks. Kohaliku omavalitsuse finantsjuhtumise seaduse kohaselt on eelarvestrateegias investeeringustegevus majandusliku sisu järgi liigendatud järgmiselt:

- * põhivara soetus ja müük;
- * finantsvarade soetus ja müük;
- * saadav ja antav sihtfinantseerimine põhivara soetuseks;
- * finantstulud ja -kulud.

Investeeringute finantseerimiseks on võimalik kasutada kolme allikat: omavahendid, laenu võtmine ning toetused. Eelarvestrateegias ei ole kajastatud täismahus investeeringuid ühinemistoetuste arvelt.

Möödapääsmaatuteks investeeringuteks on prognoositud järgnevateks aastateks:

- ***Kabala Lasteaia- Põhikooli renoveerimine ja kaasajastamine,**
- ***Purku koolimaja osaline rekonstrueerimine,**
- ***Kabala mõisa rekonstrueerimine,**
- ***Valla teede remontimine,**
- ***Kabala spordimaja laiendamine.**

Laenukoormus

Kohaliku omavalitsus üksuse finantsjuhtumise seaduse § 34 lg 4 järgi võib netovõlakoormus 2016.

aasta lõpuni ulatuda kuni 60%-ni vastava aasta põhitegevuse tuludest. Alates 2017. aastast kas 6-kordne põhitegevuse tuleml või 60% põhitegevuse tuludest, kumb on suurem, kuid mitte rohkem, kui 100%. 2015. aastal lõpus oli netovõlakoormus alla 10%.

Raikküla valla planeeritav netovõlakoormus 2016. aasta lõpus on 18% (kolm aastat on teostatud investeeringuid omavahendite arvelt). Tulenevalt võlakoormuse madalast protsendist ja järjest suurenevast vajadusest teostada investeeringuid, oleme planeerinud 2017. aastal võtta laenu investeeringuteks 600 000 eurot (vt tabel 5).

Arvestusüksuste strategia vorm

Tabel 6

Arvestusüksus (nimi)	2015 täitmine	2016 eeldatav täitmine	2017 eelarve	2018 eelarve	2019 eelarve	2020 eelarve	2021 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	1 499 051	1 519 493	1 628 230	1 720 543	1 776 547	1 872 031	1 882 031
Põhitegevuse kulud kokku	1 250 778	1 412 618	1 482 253	1 517 135	1 571 047	1 618 649	1 639 635
<i>sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksed</i>	4 784	8 675	7 410	7 010	2 635	2 635	660
Põhitegevustuleml	248 273	106 875	145 976	203 408	205 500	253 382	242 396
Investeeringustegevus kokku	-122 969	-329 780	-581 113	-378 132	-206 013	-293 678	-259 620
Eelarve tuleml	125 304	-222 905	-435 137	-174 724	-513	-40 296	-17 224
Finantseerimistegevus	-103 817	101 515	447 135	182 477	-7 076	32 224	-11 309
Likviidsete varade muutus (+ suuremine, - vähemine)	21 487	-121 390	11 998	7 753	-7 589	-8 072	-28 533
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (tekkepõhise e/a korral) (+/-)	0	0	0	0	0	0	0
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	174 960	53 570	65 568	73 322	65 733	57 661	29 127
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	215 287	323 235	762 960	938 427	928 716	958 136	913 943
<i>sh kohustused, mille võrra võib ületada netovõlakoormuse piirmäära (arvestusüksuse väline)</i>	0	0	0	0	0	0	0
Netovõlakoormus (eurodes)	40 327	269 665	697 392	865 105	862 983	900 476	884 816
Netovõlakoormus (%)	2,7%	17,7%	42,8%	50,3%	48,6%	48,1%	47,0%
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	1 499 051	911 696	976 938	1 262 510	1 248 810	1 536 101	1 458 335
Netovõlakoormuse ülemmäär (%)	100,0%	60,0%	60,0%	73,4%	70,3%	82,1%	77,5%

Vaba netovõla-koormus (eurodes)	1 458 724	642 031	279 546	397 404	385 827	635 626	573 519
--	-----------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

Likviidsete varade muutus

Likviidsete vahendite olemasolu kergendab valla rahavoogude planeerimist ning uute laenukohustuste võtmist kuna väheneb netovõlakoormus.

Kokkuvõtteks

Eelarvestrateegia koostamise eesmärgiks on omavalitsuse jätkusuutliku finantspoliitika tagamine: laenude teenindamise, investeerimisvõimekuse ja reserve olemasolu. Planeerimise eesmärgiks on tagada eelarveprotsessi stabiilsus, vahendite sihipärane ja efektiivne kasutamine. Raskemini prognoositavad on kaks olulist tululiiki – üksikisiku tulumaksu ja riigi tasandusfond.

Lähimate aastate peamiseks eesmärgideks on teostada investeerimistegevust vastavalt arengukavale ja valla elanikele avalike teenuste tagamine. Lähituleviku majandusarengu prognoosimine on keeruline, kuna maailmamajanduses valitseb ebamäärasus ning palju sõltub poliitilistest otsustest.

Koostas

Marju Teiverlaur

Arendus- ja finantsnõunik